

О. М. Юрчик. – Тернопіль: Вектор, 2016. – 20 с.

4. Чорна І. М. Психолого-педагогічна профілактика девіантної поведінки / І. М. Чорна. – Тернопіль: ТНПУ, 2012. – 60 с.

УДК 37.015.3

Чорна О.М.

майстер виробничого навчання
ДНЗ «Подільський центр ПТО»
olenkachorna72@gmail.com

РОЗВИТОК ПСИХОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА

Сьогодні наша держава потребує висококваліфікованих, конкурентоспроможних випускників, які будуть працювати у нових соціально-економічних умовах, приймати правильні рішення в нестандартних ситуаціях, досконало володіти сучасними технологіями виробництва, бути компетентними фахівцями свого профілю.

Однією з основних умов підвищення якості професійного навчання в ПТНЗ є професійна компетентність майстрів виробничого навчання. Саме вони передають учням спеціальні знання, виховують їх, формують практичні вміння та навички, які є базою професійного зростання майбутніх фахівців. Важливим для формування позитивної мотивації майбутніх фахівців, набуття необхідних умінь і навичок є професійне та педагогічне «обличчя» майстрів виробничого навчання. Безумовно, становленню та розвитку майбутніх фахівців сприяє вплив майстрів виробничого навчання на засвоєння професійно значущих знань, умінь і навичок, набуття високої кваліфікації та компетентності, формування психологічної готовності до майбутньої професії, планування особистісного та професійного розвитку.

Майстер виробничого навчання є передусім педагогом професійної освіти, а не лише фахівцем у певній виробничій галузі. Тому для нього особливо важливим є педагогічні здібності, знання, навички, наявність високорозвиненої педагогічної культури, психолого-педагогічної компетентності, педагогічної майстерності. Професійна діяльність майстра виробничого навчання в ПТНЗ вимагає від нього, як і від інших педагогів, добре розвинутих комунікативних здібностей, до яких відносяться: стійке позитивне самопочуття у взаємодії з людьми (з учнями, батьками, колегами по роботі, представниками навчально-виробничих підприємств); здатність швидко орієнтуватися у людських взаєминах та розуміти наміри і настрої інших людей; вміння поставити себе на місце іншої людини, співчувати, враховувати особистісні якості людей і, в першу чергу, своїх учнів. Сучасному учителю необхідні гнучкість і нестандартність мислення, вміння адаптуватися до швидких змін умов життя. А це можливо лише за умови високого рівня професійної компетентності, наявності розвинених професійних здібностей. Ця проблема зафіксована у державній національній програмі «Освіта», де наголошується, що один з головних шляхів реформування освіти полягає в необхідності «підготовки нової генерації педагогічних кадрів, підвищення їх професійного та загальнокультурного рівня».

Проблема комунікативної активності особистості поширюється на всі галузі професійної діяльності, адже, за оцінкою психологічної науки, спілкування є мистецтвом удосконалення особистості. Для підвищення комфортності, взаєморозуміння між людьми, забезпечення доброзичливих стосунків, активної взаємодії задля успішної професійної діяльності необхідним є постійний розвиток комунікативної компетентності, надто ж тих фахівців, професійна доля яких пов'язана зі сферою людських стосунків [6]. У ринкових умовах розвиненість такої якості у працівників забезпечує їх конкурентоздатність. Тому на розвиток комунікативної компетентності у майбутніх фахівців мають бути зосереджені зусилля педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів цього спрямування.

Компетентність, згідно з визначенням, яке подається у словнику довіднику «Професійна освіта» – це (від лат. *Kompetens* – належний, відповідний) сукупність знань і вмінь, необхідних для ефективної професійної діяльності, вміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію [4, с. 149]. Так, С. Горобець вважає, що компетентність передбачає володіння людиною відповідною компетенцією, яка містить її особистісне ставлення до предмета діяльності. Компетентнісна в окремі галузі людина має певні знання та здібності, що надають їй можливість обґрунтовано судити про цю галузь й ефективно діяти в ній [1].

Термін «комунікація», що походить (від лат. *comunico* – спілкуюся з кимось) тлумачиться як спілкування, передача інформації [5, с. 348]. А. М. Панфілова доводить, що комунікація в праці педагога, як правило, здійснюється лише у процесі взаємодії та розрахована на взаєморозуміння, а формування комунікативної компетентності передбачає оволодіння педагогом всіма функціями педагогічного спілкування: комунікативної, інтерактивною і перцептивною [2, с. 12, 42]. Саме за таких умов будь-який педагог, зокрема й майстер виробничого навчання, буде використовувати у своїй професійній діяльності необхідні психологічні механізми для ефективної взаємодії, обміну інформацією і взаєморозуміння, особливо на вербальному і невербальному рівнях.

Оскільки майстер виробничого навчання має справу з учнями перехідної вікової категорії, то важливим чинником є й якість стосунків «учитель – учень». Демократизація стосунків педагогів та учнів у професійно-технічних навчальних закладах також є актуальною проблемою, оскільки догматизм, авторитарність, адміністрування й досі стають на заваді розвитку і реалізації творчого потенціалу як учнів, так і педагогів. Через вікові особливості підліткового та раннього юнацького віку учні найбільше потребують «таких педагогічних ситуацій, за яких би реалізовувалися їх прагнення до неформального спілкування, добровільної взаємодії з дорослими та однолітками до ідентифікації». Адже підлітки у своїх стосунках виявляють максималізм, егоцентризм, прагнуть незалежності та самостійності попри ще недостатньо сформовані почуття відповідальності, самокритичність, і тому часто з образою реагують на зауваження. Водночас, напруження та стреси в діяльності майстрів виробничого навчання зростають і через динамічні зміни в

ситуації, коли потрібно готувати учнів до роботи у різноманітних умовах нового ринку праці, наприклад, на виробництвах із різними формами власності, на взаємодію з виробниками інших культур, мов, релігій тощо. Для того, щоб майстер виробничого навчання був здатним до професійного педагогічного спілкування, мав потребу в розвитку своєї професійної компетентності, він повинен мати адекватне уявлення про себе, про свої можливості, про переваги й недоліки.

Компетентнісний підхід передбачає діагностування комунікативного контролю у спілкуванні, визначенні стилів спілкування, виявленні індивідуального рівня розвитку комунікативної компетентності, самоконтролі педагогічної взаємодії. Психологічні труднощі, які виникають на етапі адаптації у першокурсників практично всіх закладів професійної освіти, характерними є і для учнів ПТНЗ. Ці труднощі пов'язані, насамперед, із потребами пристосування до нового середовища, відмінного від того, з якого вийшли першокурсники; з прагненням зайняти певну позицію, отримати визнання, підтримку, довіру з боку нового оточення задля комфортного почування у ньому. З огляду на викладене можна сказати, що формування комунікативної компетентності майстрів виробничого навчання сприятиме запобіганню професійному вигоранню за умов систематичного набуття і розвитку ними комунікативних здатностей, знань, умінь і навичок у процесі професійної підготовки, підвищення кваліфікації шляхом самоосвіти, самовдосконалення, курсової перепідготовки, організації в педагогічних навчальних закладах сприятливої атмосфери взаємодії і творчих пошуків.

Поняття «компетентність» у психолого-педагогічній літературі остаточно не визначене й у більшості випадків його вживають інтуїтивно. Сьогодні не існує однозначного розуміння поняття «компетентність», структури й випадків компетентності. Одне з визначень компетентності запропонував М. Нечаєв. Це досконале знання своєї справи.

Отже, можна зробити висновок: психологічна компетентність є складовою професійної компетентності фахівця, зміст психологічної компетентності особистості пов'язаний з особливостями професійної діяльності; психологічна компетентність педагога представляє собою узгодженість між його знаннями, практичними вміннями і реальною поведінкою, яку педагог демонструє в процесі педагогічної взаємодії [3].

Література

1. Горкуненко П. Формування професійної компетентності викладача педагогічного вищого навчального закладу I–II рівнів акредитації в контексті загальноєвропейської інтеграції [Електронний ресурс] // Нова педагогічна думка. – 2010. – № 1. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npd/2010_1/Gorkunen.pdf
2. Дегтярьова Г. С. Педагогічне забезпечення розвитку комунікативної компетентності учнів ПТНЗ // Психолого-педагогічні основи професійної адаптації майбутніх фахівців: Монографія / За ред. Г. П. Васяновича. – Львів: Сполом, 2008. – С. 298-324.
3. Казаннікова О. В. психологічна компетентність педагога

[Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://sworld.com.ua/konfer29/1200.pdf>

4. Компетентність // Професійна освіта: Словник: Навч. посіб. / Уклад. С. У. Гончаренко та ін.: За ред. Н. Г. Ничкало. – К.: Вишшк., 2000. – С. 149.

5. Комунікація // Словник іншомовних слів / За ред. О. С. Мельничука. – К.: Головна редакція УРЕ, 1977. – С. 347-348.

6. Ганна Дегтярьова, Олена Кальбус Розвиток комунікативної компетентності майстрів виробничого навчання – умова запобігання професійному вигоранню [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/6225/1/РОЗВИТОК_КОМУНІКАТИВНОЇ_КОМПЕ_ТЕНТНОСТІ_МАЙСТРІВ_ВИРОБНИЧОГО_НАВЧАННЯ

УДК 370.02

Шинкаренко Ю.В.

Викладач Інституту філології
Київського університету імені Бориса Грінченка
Shynkarenko Yuriy@gmail.com

THE ROLE OF PARENTS AND TEACHERS IN ORGANIZING EFFECTIVE CLIL CLASS

CLIL (Content and Language Integrating Learning) is a widely represented teaching methodology in bilingual and multicultural societies, regions and communities. Nowadays, language policy in some countries makes it hard for minority pupils to study school subjects taught in the official language they not typically speak at home. CLIL is designed to facilitate the studying process by introducing 4 c's: content, communication, cognition and culture. This makes the integration of minority pupils into specific culture an easy and stressless process. However, CLIL is a relatively new branch of teaching methodology, which poses a lot of challenges and leaves a lot of research areas for further investigation, one of which being the role of parents and other teachers (instructors) in CLIL class.

Cooperation between CLIL teacher and parents is quite beneficial in terms of more effective language immersion. Home remains the most important place for the development of children's communication skills, particularly in the first language [3, c. 13]. Parents' most important role is to detect any problems or concerns their children might have after CLIL class and provide their CLIL teacher with regular reports.

It is also quite beneficial for parents to show some genuine interest in the CLIL subject their child is studying. Parents are encouraged to ask questions, be curious and put their child on the place of the teacher.

CLIL teachers should be aware that homework should not be too complicated and all important activities should be performed in the classroom. Children should be able to easily cope with their homework at home. There is no need for parents to help their children with home assignments. Their main role is just to make sure all CLIL assignments given by the teacher are done at home.

It is still quite a debatable question of what comes first: content or language. We hold the opinion that language plays a primary role during CLIL class, hence, it is